

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

Praefatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CORNELII IANSENII
EPISCOPI IPRENSIS
DE GRATIA CHRISTI
SALVATORIS
LIBER PRIMVS.

P R Æ F A T I O.

E generis humani ægritudine hæctenus: nunc de medicina dicendum est. Frustra enim de medendo morbo satagimus, nisi ante causas ejus & magnitudinem & pertinaciam aliaque symptomata quæ inde proficisci solent, ipsoque non minus morbo subinde periculosa sunt, perspecta habeamus. Quorum quidem profundissimâ ignoratione factum est, ut neque Philosophi, neque Hæretici, qui subsidia quædam libertatis humanæ ad bene vivendum procudere conati sunt, nihil omnibus ingenii sui conatibus excogitare potuerint, quod vel morbum ipsum tangeret, nedum radices ejus succideret; nihil etiam nonnulli Catholici protulerint quo vis ejus utcunque frangeretur. Sed quemadmodum Apostolo teste cæca animi concupiscentia præceptis bene vivendi magis augeri quam comprimi solet, hoc ipso quo tantum præcipiendo cohibetur, ita morbus iste remediis inefficacibus, quæ multi adhibere voluerunt, magis exasperatus quam sanatus est. Quicquid enim non est in interfectione ejus, in nutrimentum rapit, & inde crescit unde minuendus putabatur. Tam durum & occultum est istiusce morbi malum, In cujus quidem profundioribus fibris iuxta doctrinam sancti Augustini detegendis & rudibus humanarum opinionum disijciendis, quibus tegebantur, si non mediocris nobis labor impendendus fuit, haud paulò nobis laboriosior profectò superest provincia, ut illud unicum genuinum & presentissimum illius pestis remedium, quod cælitus nobis Christus attulit, & Apostolicis principiis nixus Augustinus explicuit, ab omni opinatio- num humanarum adulteratione, qua vis ejus in hominum animis obscurata & enervata est, liberemus. Non hic de tribus capellis agitur, vel de aliqua Scholastici pulveris controversia, in qua quicquid arripueris salva res est. Agitur de ipsissimo Christianæ religionis cardine, hoc est de Incarnationis Christi Domini nostri, undè Christiani dicimur, fructu & scopo: qui non est alius, quam ut *quereret & saluum faceret, quod perierat*: hoc est ut nobis peccato perditis afferret justificationis & bonæ operationis gratiam, seu gratiam illam qua *diffunditur charitas in cordibus nostris* prout eam sexcentis locis Apostoli Pauli verbis circum-
A scribit

scribit Augustinus. Quæ propterea sapissimè vocatur gratia qua Christiani sumus; gratia; quam fides in IESUM Christum impetrat; gratia, que per incarnationem unigeniti revelata atque donata est: Denique uno verbo, gratia Christiana. Illa quippè est ipsissima & sola gratia, qua ipsam nostræ voluntatis arbitrium verè sit liberum. Hanc ergò gratiam tota Christi Ecclesia omnibus visceribus pietatis credit, & in omnibus precibus suis inuocat, utpotè sine cuius fide nec esse Christi Ecclesia, nec vocari potest. Hanc qui intelligit, ille intelligit quare sit Christianus; qui verò non intelligit quantumvis fide rectus & Catholicus sit, velit nolit, opinione Pelagianus est. Tam enim delicatum est hoc divinæ gratiæ mysterium, ut quemadmodum Apostolus Iacobus de præceptis dixit, *quicumque totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus*: ita & hic, quicumque totam Christi gratiam & fidei puritate & sententiæ sinceritate prædicaverit, si vel in minimo ab indivisibili veritate aberraverit, naturaque viribus suffragetur, non in qualiscunque hallucinationis errorem, sed in ipsam Pelagianismi voraginem incidisse, omniumq; adeo Pelagii errorum, quibus & naturam & gratiam adulterando suffocavit, reus esse conuinci potest. Nam in hoc argumento tanta veritatis errorisque concatenatio est, ut maximus minimos complectatur, & minimus maximos post se trahat. Quod ut alibi diximus, vigilantissimè sanctus Prosper observavit, quando Augustino, caterisque pelagianæ daminatoribus perspectum fuisse canit,

*Carm. de
i. v. c. 8.*

Quod tota nefanda

Hereseos summa exigua sub parte tegatur:

De qua plena mali labes renovetur & omne

Commenti corpus per singula membra resurgat.

Rom. 10.

*Lib. de spi-
ritu & lit.
cap. 7.*

Nusquam enim verius locum habet, quod dici solet, aut totum, aut nihil: ut alio fortassis loco uberius demonstrabitur. Quod quia paucis perspectum est ac perdifficile hominibus persuaderi potest, hinc fit, ut plerique viri boni, dum naturæ bonitatem ab opprobrio se vindicare putant, magnis disputandi viribus gratiam defruant, illis præter opinionem suffragantes, qui æmulationem Dei habent, sed non secundum scientiam. Ignorantes enim iustitiam Dei, hoc est quam Deus dat, & suam, sive naturalem sive moralem, sive qualemcunque quærentes statuere iustitiæ Dei non sunt subiecti. Ex quo ulterius necesse est sequi ut ab imprudentibus, totaque fide & corde redemptorem venerantibus, crux Christi evacuetur. Quapropter saluberrimum est in hoc argumento tremere, & humanæ Philosophiæ quæ natura defenditur supra quam credi potest fallaci nonnihil diffidere. Agitur enim de mysterio vehementer abstruso, & ut Augustinus loquitur de re profunda & nimis abdita, quam Philosophi, divinorum consiliorum imperiti, nec suspicione quidem assecuti sunt. Quid enim illi de adjutorio libertatis statuere potuerunt, quibus infirmitas eius per peccatum adducta nec per somnium quidem in mentem venit? Quibus illa erant rata fixaque veritatis de virtute axiomata, Diuitias Deo, virtutem homo sibi

sibi debet. Nemo unquam Diis, quod virtuosus est gratias egit. Hac enim & hujusmodi di pronuntiata in illa indifferenti potentię arbitrii libertate suas radices habent, quam Ethnica Philosophia tanta verborum sententiarumque pompa prædicavit, ut si quis eam velut claudam fractamque & opis ad volendum indigam elevaret, hominem eis ex homine tollere videretur. Ex quo effectum est ut longè difficillima facta sit provincia defendendæ veritatis, dum non tam argumentorum pondere, quam adversantium numero oppugnata premitur. Doctores enim quos Scholasticos vocant, à teneris unguiculis in gentilibus Philosophiæ palestris eruditi, ejusque dogmatibus tanquam naturali rationi quam maximè consentaneis innutriti, difficillimè sibi persuaderi sinunt, falsum esse quod lumen rationis in istiusmodi viris quasi defecatus, verissimum esse pronuntiavit. Hinc indefesso labore, à quibusdam sudatum est, ut Apostolus Aristoteli, stulticia crucis sapientiæ verbi, fides Philosophiæ conciliata consentiret. Quod quia Pelagianis infeliciter cesserat, quorum ille præcipuus scopus fuit, hinc ea cuique gratiæ divini facies formata, & adjutorij liberæ voluntatis formula excogitata est, quæ cum gentiliū Philosophorum sensis atque pronūciatis quam bellissimè concineret. Cum verò rei tantæ conatus, neque temeritate cariturus, sine graui autoritate, neque periculo sine duce, neque fidem inter Christianos inventurus sine patrono videretur, certatim fortis quisque suos magno Augustino subiecere, cujus unius patrociniò facilè sectæ cujusvis adversantis murmura & argumenta contemneret. Quod quidem à nonnullis magnâ sedulitate diligentique lectione excussis ante Augustini libris, quantum per aliorum studiorum principalium otium licuit, factitatum est; ab aliis verò tam rara scilicet felicitate tentatum, ut cum post fabricatam sententiam suam arguerentur novitatis, perpensis Augustini locis ac sententiis, ipsam sancti Doctoris Augustini mentem se attigisse deprehenderent. Alii non paulò audacius, aut certè candidius, apertè falsi sunt, sententiam suam non quidem esse Augustini, sed si ei cum semipelagianis dimicanti proposita fuisset, propter eximiam conciliandæ libertatis cum divina gratia dexteritatem, sine dubitatione fuisse placituram. Neque verò dubito, inquit, quin ab Augustino & ceteris Patri-
Molina in Concord. quæst. 23. art. 4. & 5. disp. 1. memb. ult.
 bus unanimes consensu comprobata fuisset, hæc nostra de prædestinatione sententia, ratioque conciliandi libertatem arbitrii cum divina gratia, præscientia & prædestinatione si eis fuisset proposita. Et paulò inferius adjicit: Quia res est magni momenti, ac valde lubrica, & hæc nostra ratio conciliandi libertatem arbitrii cum divina prædestinatione à nemine quem videmus, huc usque tradita, ideò satius hæc duxi paulò fusius explicare. Et hæc est illa capitalium opinionum hujus temporis una sententia, quam qui Molinam primum ejus ut profiteretur, authorem, Augustino, ut ipse putat, ignotam, secuti sunt, ipsissimam Augustini nunc esse profitentur. Ita

Casus ubique valet.

Sed omnibus casibus superior potentiorque Dei providentia, ad usus suos contorquens profunda torrentis, fluxumque sæculorum ordinans

diuans turbulentum, de ingenua illa anima verba ista excidere voluit, ne quæ Lectores imprudentes in eruditionis quasi recondita admirationem erigerent, prudentes in re tanti momenti ab huiusmodi tam lubrica novitate amplectenda revocarent. Nam quibus ille nihil efficacius se dicere posse arbitratus est, ad sententiam suam commendandam imperitis, nihil gravius ad deterrendos peritos comminisci potuit. Quis enim tantillum Ecclesiastici ordinis in doctrina tradenda, & consuetudinis gnarus, sententiam amplectetur novam, & Augustino ignotam, hoc ipso quia de novitate commendatur? præsertim quia in illa materia doctrinæ versamur, ubi post tot Apostolicæ Sedis Conciliorumq; pronunciata ex Augustini libris, verbo sensuque tenus hausta, meritò adversus huiusmodi retorquere possumus: Si quis vobis annuntiaverit præter id quod ex Augustino accepistis, anathema sit.

Quapropter cum hæc tempestate omnes etiam illius magistri sectatores, qui novam doctrinam & Augustino incognitam se protulisse gloriatus est, novitatis invidiæ succumbentes, se Augustinianæ roge laciniis tegant, speciosumque gratiæ congruæ & prædestinationis ad arbitrium respicientis, apparatus, jam etiam Augustini esse, persuadere conentur, nihil publico vtilius fieri posse puto, quam si genuina profundissimi Doctoris mens, hoc est Ecclesiæ Catholicæ sententia, quam ille explicuit, & contra hæreses propugnavit, de gratia & prædestinatione proferatur. Quod quidem eo magis necessarium esse video, quod penè inanis esset, ille totus præcedentis operis labor, quo vulnera naturæ proposuimus, nisi iste sequeretur. Quid enim juvat profundas naturæ lapsæ corruptelas intelligere, si nos quæ sit ei medicina cælitus præparata fugiat? Vel eam ita hominibus explicando commendemus, ut morbus ipsa medicinæ adulteratione acerbius recrudescat? Quem quidem laborem non profectò mediocrem iterum profiteor, me nullius sententiæ odio vel amore suscepisse, sed pura, quantum mihi videtur, dilectione veritatis. Sententiam quam hic trado, non ego ad Augustini lectionem præoccupatus attuli tanquam patrocinium, ut fieri à plerisque solet, ex ejus verbis sententiisque corrasurus, sed per multos annos eadem sapissimè legendo & relegendo, ponderando iterum iterumque, postrema primis mediaque omnibus collidendo, ex ejus libris hausi, atque ipsa rei & connexionis evidentia compulsus, reclamante licet priore, qua imbutus fueram opinione, Augustini esse judicavi. Siquid duriusculum fortasse cuiquam dictum videatur, non in personas quas veneror, sed in sententias earum, vel tuendi modos à me prolatum est. Quam enim quæque censuram opinio mereatur, quo loco haberi debeat, quantum errori accedat, aut etiam ab eo recedat, difficulter intelligi aut explicari potest, nisi rebus verba serviant. Quod nemini quispiam vitio veterit, nisi qui alios errare malit, quam errorem suum patefieri. Adversus quam animi ægritudinem à vanitate profectam, jam olim dixit sapienter & salubriter Augustinus: *Nimis perverse seipsum amat, qui & alios vult errare, ut error suus lateat.*